2026–2027 EĞİTİM-ÖĞRETİM YILI ..... ORTAOKULU

5. SINIF TÜRKÇE DERSİ 2. DÖNEM 1. YAZILI SINAVI

Adı Soyadı	Sınıfı / No	Puan

Süre 40 dakikadır. Soruları dikkatle okuyunuz; cevaplarınızı ayrılan alanlara yazınız ve işlemlerinizi gösteriniz. Her sorunun puanı yanında yazılıdır. Başarılar!

1. **16 p**

Kar ve Dolu

Kar da dolu da gökyüzünden yere düşen yağış türleridir. İkisi de donmuş sudan oluşur ama birbirinden oldukça farklıdır.

Kar, bulutlardaki su buharının çok soğuk havada donarak buz kristallerine dönüşmesiyle oluşur. Bu kristaller birleşerek yumuşak, hafif kar tanelerini meydana getirir. Kar genellikle kış aylarında yağar. Yere yağan kar, toprağı bir yorgan gibi örter; eridiğinde de toprağa yavaş yavaş su sağlar.

Dolu ise sert buz topçuklarından oluşur. Bulutun içindeki güçlü hava akımları su damlalarını yukarı taşır. Damlalar soğuk katmanlarda donar, üzerlerine yeni buz katmanları eklenerek büyür. Dolu çoğunlukla ilkbahar ve yaz aylarında, gök gürültülü sağanak yağışlarla birlikte görülür. Kısa sürer ama ekinlere, araçlara ve seralara zarar verebilir.

Kısacası kar çoğu zaman toprağa yarar sağlarken dolu daha çok zarar getirir.

Metne göre kar ile doluyu **oluşumları**, **görüldükleri mevsim** ve **çevreye etkileri** bakımından karşılaştırınız. Ardından ikisinin ortak bir özelliğini yazınız.

2. Bir öğrenci bu metnin anahtar kelimelerini **kış, araç, yorgan** olarak belirlemiştir. Bu seçimin neden uygun olmadığını açıklayınız ve metnin anahtar kelimelerinden üçünü yazınız. **14 p**

3. Metinden hareketle soruları cevaplayınız.

a) “Yere yağan kar, toprağı bir yorgan gibi örter.” cümlesinde hangi söz sanatı yapılmıştır? Kar ile yorgan arasındaki benzerlik nedir? **7 p**

b) Doluyu, metindeki özelliklerinden birine dayanarak başka bir varlığa benzeten özgün bir cümle yazınız. **7 p**

4. **14 p**

> Akşamüstü bastıran dolu on dakika sürdü. Dolu dinince Burak, babasıyla birlikte bahçeye çıktı. Babasının özenle büyüttüğü domates fideleri yerlere yatmıştı. Babası bir süre sessizce fidelere baktı. Sonra çömelip devrilen fidelerden birini doğrulttu, dibine toprak bastırdı. Burak da hiçbir şey söylemeden yanına çöktü ve öteki fideyi tuttu. Hava kararana kadar ikisi de tek kelime konuşmadan çalıştı. Eve girerken babası Burak'ın omzuna dokundu: "Dolu on dakikada bozar, biz bir akşamda düzeltiriz."

Burak'ın hiçbir şey söylemeden babasına yardım etmesinden ve babanın son sözünden hangi **iki** çıkarımı yapabilirsiniz? Her çıkarımı metinden bir kanıtla destekleyiniz.

5. İki metinde geçen şu varlıkları **iki farklı ölçüte** göre ayrı ayrı sınıflandırınız. Her sınıflandırmanın ölçütünü yazınız. **14 p**

domates fidesi · ekin · araç · sera · toprak · buz kristali

6. Bir kar tanesi ile bir dolu tanesinin gökyüzünde karşılaşıp konuştuğunu düşününüz. Bu konuşmayı anlatan 6–8 cümlelik yaratıcı bir yazı yazınız. Yazınızda "Kar ve Dolu" metnindeki bilgilerden **en az ikisini** kullanınız. **16 p**

7. Burak'ın günlüğüne yazdıkları aşağıdadır. Metinde **altı** yazım ve noktalama yanlışı vardır. Metni doğru biçimde yeniden yazınız. **12 p**

"bugün 14 mayısta akşamüstü dolu yağdı. Babamın domateslerini dolu ezmişti babam bana şöyle dedi Dolu on dakikada bozar biz bir akşamda düzeltiriz. Bende ona yardım ettim."